

handeling van zieken buiten de woning ontnomen en deze wordt overgebracht naar het ziekenhuis, waar alle behandelings- en voorlichtingspoliëlinieken geconcentreerd zijn en daardoor bovengenoemde centrale diensten zoo uitvoerig mogelijk benut worden.

Eenmaal dat schema „het ziekenhuis centrum van de geneeskundige behandeling der gemeente” vastgesteld, wordt nu uitgewerkt, op welke wijze de administratie te voeren is, zoo goedkoop mogelijk doch tevens zoo uitvoerig, dat alle noodige feiten vastgelegd worden.

Een uitgebreid gebruik van doorslagen tel- en sorteermachines geeft een groote besparing van personeel, terwijl de strenge doorvoering van het cijferstelsel van MELVIL-DEWEY op eenvoudige wijze het verband legt tusschen centrale administratie, kliniekdienst en archief. Ons, Nederlandsche directeuren, zal het treffen, dat van een gecentraliseerde leiding der verplegenden in het geheel geen sprake is.

Een zoo ver doorgevoerde administratie als EICKE voorstelt heeft alleen beteekenis in universiteitsziekenhuizen, waar elke kliniek onder een hoogleeraar-directeur een min of meer zelfstandig geheel vormt en dan nog alleen voor zeer groote gestichten, maar vele der door hem gegeven aanwijzingen kunnen ook in kleiner omgeving tot hun recht komen. Het is zeker opmerkelijk, dat de vereenvoudiging der administratie, die in de laatste maanden in de Amsterdamsche ziekenhuizen getroffen is, geheel onafhankelijk van EICKE tot stand kwam, maar tot in kleinigheden met zijn voorstellen overeenkomt. Gaarne beveel ik dit boekje den ziekenhuisdirecteuren tot nadere kennismaking aan, het zal hun zelf wel treffen, dat hier geen geneeskundige aan het woord is.

J. E. STUMPPF.

P. LAZARUS, *Handbuch der gesamten Strahlenheilkunde, Biologie, Pathologie und Therapie*, Bd. 2. Lieferung 3, 307 bldz., München, J. F. BERGMANN, 1929. Prijs: 36.80 mark.

Daar deze aflevering hoofdzakelijk klinische gegevens bevat omtrent het nut, dat de bestralingstherapie heeft, geloof ik goed te doen alleen een inhoudsopgave en geen referaat te laten volgen. Immers is het in het algemeen voor het juist waardeeren eener statistiek noodig haar grondslagen te kennen, in zeer sterke mate is dit noodzakelijk bij het beoordeelen van de uitkomsten eener klinische statistiek. Procentische gegevens, zonder nauwkeurige rekenschap van elken maatstaf, die is aangelegd, maken den lezer niets wijzer. Het eerste hoofdstuk is van G. FORSSEL (Stockholm) en houdt zich bezig met de radiogenezing van kwaadaardige gezwellen. Voortdurend wordt stralenterapie (Röntgenbehandeling en radiumtherapie) tegenover de chirurgische radicaaloperatie gesteld en wel in hoofdzaak gegrond op de in Zweden verkregen ervaring betreffende het cureeren van het aangezicht, lippen, mondholte, baarmoeder, en ten slotte betreffende 543 gevallen van sarcoma, tusschen 1910 en 1922 in het „Radiumhemmet” te Stockholm behandeld.

Dan volgen 2 technische hoofdstukken, een van E. OPITZ, (Freiburg i. Br), algemeen gehouden, en een van DOUGLAS QUICK (New-York) in het bijzonder larynx en pharynx behandelend.

Zeer breed opgevat, maar toch zeer beknopt gehouden is het hoofdstuk van O. JUNGLING (Stuttgart) over de tegenwoordig gangbare methodiek. Vervolgens geeft H. WINTZ (Erlangen) de stralenterapie van het mammacarcinoom, waarbij ook de post-operative behandeling zorgvuldig behandeld wordt.

A. BAYET en F. SLUYS, F. NEUMANN en G. CORYN, L. LEDOUX, F. DELPORTE en J. C. CAHEN, J. GAUDY en F. SLUYS behandelen een hoofdstuk over de radiumchirurgie van rectum, pharynx, larynx, uterus en prostata, waarop J. MUIR iets over implantatie van in platina gevatte emanatiebuisjes laat volgen.

ELIS G. E. BERVEN (Stockholm) eindelijk besluit met de stralenaanwending in mond-, tand-, neus- en oogheelkunde.

Niemand zal ontkennen, dat in deze aflevering een geweldige ervaring van de meest bevoegde internationale deskundigen is bijeengebracht.

ZWAARDEMAKER.

Dr. F. J. SOESMAN, *Inleiding tot de studie van de Criminologie*, 's-Gravenhage, Gebr. BELINFANTE, 1929, 87 bldz.

Wie het ontstaan van misdaad wil begrijpen, moet zoowel den misdadigen mensch als diens omgeving bestudeeren. Vandaar dat SOESMAN in deze inleiding eerst de crimineele anthropologie, die hij in een somatologisch en een psychologisch gedeelte splitst, behandelt en daarna de crimineele sociologie, om met eenige beschouwingen over het verhoeden van misdaden en het verbeteren van den misdadiger door straf te besluiten. Als wegwijzer voor hen, die aan den aanvang van hun studies zich ervan willen vergewissen, op welke gebieden zij zich voortaan hebben te bewegen, kan dit boekje wellicht van dienst zijn, doch als overzicht van de behandelde wetenschappen is het niet voldoende. In het somatologisch gedeelte worden allerlei eigenaardigheden van lichaamsbouw en -functie opgenoemd, die met misdadigheid zouden kunnen samenhangen, doch een inzicht in dezen samenhang verkrijgen wij evenmin als een denkbeeld van de waarschijnlijkheid, waarmede elk van hen tot criminaliteit in correlatie staat. Uitgebreider is zeer terecht het psychologische gedeelte, waarin aan de uitkomsten van het onderzoek van VAN DIJCK een ruime plaats is toebedeeld. Toch blijft, wat de indeeling der misdadigers betreft, schrijver de meeste waarde aan die van FERRI toekennen, hoewel deze in den grond niet op psychologische kenmerken is gebaseerd. Het is, van een psychologisch standpunt uit, onjuist, bijv. krankzinnige misdadigers als een groep te plaatsen naast gelegenheidsmisdadigers, daar de aard der psychose in het eene, de eigenaardigheden van persoonlijkheid en gelegenheid in het tweede geval den grond van meer essentiele verschillen binnen deze groepen kunnen vormen, dan er tusschen bepaalde leden van verschillende groepen dikwijls bestaan. En juist met de psychologische verschillen tusschen de individuen behoort bij de voorbehoeding tegen en de